خەتەنە کردنی کچان

لە ڕوانگەی شەرعەوە

وەڵامی دوو پرسیار و ڕونکردنەوەیەکی گرنگ

مامۆستا محمد عبدالرحمن کەلاری

===

لەبڵاوکراوەکانی

ماڵپەڕی بەهەشت و وەڵامەکان

ba8.org

walamakan.com

هەمیشە لەگەڵمان بن بۆ بەرهەمی نوێ

*** پێشەکی :**

إِنَّ الْحَمْدَ للهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِيْنُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوْذُ بِاللهِ مِن شُرُوْرِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِهِ اللهُ فَلا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلا هَادِيَ لَهُ .

وَأَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لا شَرِيْكَ لَهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدَاً عَبْدُهُ وَرَسُوْلُهُ .

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران].

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَبَثَّ مِنۡهُمَا رِجَالٗا كَثِيرٗا وَنِسَآءٗۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِي تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلۡأَرۡحَامَۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيۡكُمۡ رَقِيبٗا ١﴾ [النساء] .

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدٗا ٧٠ يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا عَظِيمًا ٧١﴾ [الأحزاب] .

أَمَّا بَعْدُ :

فَإِنَّ أَصْدَقَ الحَدِيْثِ كِتَابُ اللهِ وَخَيْرَ الهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَسَلَّمَ) وَشَرَّ الأُمُوْرِ مُحْدَثَاتُهَا وَكُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلالَةٌ وَكُلَّ ضَلالَةٍ فِي النَّارِ .

خەتەنە كردنی كچان

پرسیاری یەكەم : ئایا خەتەنە كردنی كچان لە شەرعدا ڕێی پێدراوە ؟

وەڵام :

بەڵێ خەتەنە كردنی كچان لە شەرعدا ڕێپێدراوە ، بەڵكو ئەگەر فەرزیش نەبێت ئەوا سوننەتە ، ئەوەش بە بەڵگەی ئەم دوو فەرموودەیە :

١ . عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ الأَنْصَارِيَّةِ (رضي الله عنها) أَنَّ امْرَأَةً كَانَتْ تَخْتِنُ بِالْمَدِينَةِ فَقَالَ لَهَا النَّبِيُّ (صلى الله عليه وسلم) : ((لاَ تُنْهِكِي فَإِنَّ ذَلِكَ أَحْظَى لِلْمَرْأَةِ وَأَحَبُّ إِلَى الْبَعْلِ)) . [(١)]

واتە : ئافرەتێك هەبوو لە شاری مەدینەدا خەتەنەی دەكرد ، پێغەمبەر (ﷺ) پێی فەرموو : لە بنا مەیبڕە و هەمووی لا مەبە چونكە ئەوە بەشی ئافرەتەكەی تێدا دەمێنێتەوە بۆ ئەوەی كە چێژ و لەزەت وەربگرێت و خۆشەویستتریشە بۆ پیاو .

ئەم فەرموودەیە چەند سوودێكی تێدایە :

١ ـ بەڵگەیە لەسەر ئەوەی كەوا لە سەردەمی پێغەمبەردا (ﷺ) خەتەنەكردنی كچان هەبووە .

٢ ـ پێغەمبەر (ﷺ) بەمەی زانیوە و ڕێگری لێنەكردووە ، كەواتە خەتەنە كردنی كچان شتێكی بە سوودە ئەگینا ڕێگری لێدەكرد .

٣ ـ پێغەمبەر (ﷺ) بەو ئافرەتەی وتوە : (لاَ تُنْهِكِي : لە بنا مەیبڕە و هەمووی لا مەبە) واتە : زۆر دەستت دامەگرە و مامناوەند كارەكە ئەنجام بدە ، واتە نە با هەمووی بمێنێتەوە وە نە با هەموویشی لاببرێت !

---

(١) صحيح أبي داود رقم : (٥٢٧١) وسلسلة الأحاديث الصحيحة رقم : (٢٢) .

تێبینی : هەركەسێك شارەزایی زیاتری دەوێت لەم بوارەدا ئەوا با بگەڕێتەوە بۆ ئەم دوو سەرچاوەیە :

١ . سلسلة الأحاديث الصحيحة : (٢ / ٣٥٣ . ٣٥٨) . ٢ . تمام المِنَّة في التعليق على فقه السنة ص : (٦٧ . ٦٩) .

ئەمەش لە بەر دوو هۆکار :

أ / چونکە مانەوەی بەشێك لەوە مافـی ئافرەتەکەی تێدا دەبێت لە تاموچـێژ و لـەزەت بیـنین و هەست کردن بە خۆشی (کۆبوونەوەی هەردوولا) لە لایەن ئافرەتەکەوە ، کە ئەمەش حەقێکی ڕەوای خۆیەتی ، بۆیە فەرموویەتی : (فَإِنَّ ذَلِكَ أَحْظَى لِلْمَرْأَةِ) .

ب / هەروەها مانەوەی بەشێك لەوە مافـی پیاوەکەی تێدا دەبێت لە تاموچێژ و لـەزەت بیـنین و هەست کردن بە خۆشی (کۆبوونەوەی هەردوولا) لە لایەن پیاوەکەوە ، کـە ئەمـەش حـەقێکی ڕەوای خۆیەتی ، بۆیە فەرموویەتی : (وَأَحَبُّ إِلَى الْبَعْلِ) .

٢ . عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ (صلى الله عليه وسلم) قَالَتْ : ((إِذَا الْتَقَى الْخِتَانَانِ فَقَدْ وَجَبَ الْغُسْلُ)) [٢]

واتە : ئەگەر هەردوو شوێنی خەتەنەی پیـاو و ژن گەیـشتن بـە یـەکتر ئـەوا خۆشـۆردن (غوسـل کردن) واجب دەبێت لەسەر هەردووکیان .

هەروها ئەم فەرموودەیەش چەند سوودێکی تێدایە :

١ ـ بەڵگەیە لەسەر ئەوەی کەوا لە سەردەمی پێغەمبەردا (ﷺ) کـچانیش خەتـەنـەکراون هـەروەکو چۆن کوڕان خەتەنەکراون .

٢ ـ پێغەمبەر (ﷺ) بەمەی زانیوە و ڕێگری لێنەکردووە ، کەواتە خەتەنە کردنی کچان شتێکی بـە سوودە ئەگینا ڕێگری لـێدەکرد .

٣ ـ خۆشۆردن (غوسل کـردن) لەسـەر پیـاو و ژن هـەردووکیان واجب دەبێـت تـەنها بـەوەی کـە شوێنی خەتەنەی هەردووکیان بگەن بە یەکتر ئەگەر چی ئەوایشیان دانەبەزێت .

---

[٢] صحيح سنن ابن ماجه رقم : (٦٠٨) وسلسلة الأحاديث الصحيحة رقم : (١٢٦١) .

پرسیاری دووەم : من نزیكەی دە ساڵە مێردم كردووە بە هۆی ئەوەی كە سوننەت كراوم تا ئێستا هیچ زەوقێكم لەگەڵ نەبووە نازانم چی بكەم ؟

وەڵام :

سەرەتا ئامۆژگاریت دەكەین بە خوێندنەوەی كتێبی (**ژن و مێردی ئیسلامی بەختەوەر ، بە تایبەت بەشی پرسیار و وەڵامەكانی كە دەكەوێتە كۆتایی كتێبەكەوە**) .

وە ئامۆژگاری مێردەكەتیش دەكەین بەوەی كە لە پێش جووت بوون یاریت لەگەڵدا بكات و ئارەزووت ببزوێنێت تاوەكو دەگەیتە ئاستی چێژبینین و بەردەوامیش لەگەڵتا بمێنێتەوە لە باش دەرچوونی ئاوەكەی خۆی تاوەكو تۆش هەست بە چێژ بكەیت كە مافێكی سروشتی خۆتە .

وە ئەوەش بزانە كەوا خوودی سوننەت كردنی ئافرەت نابێتە هۆی لاواز بوونی ئاستی جنسی ئافرەت و زیانی پێناگەیەنێت ئەگینا خوای زانا و دانا و دروسكاری ئافرەت ئەوەی نەدەكرد بە سوننەت بۆیان ، بەڵام هۆكارەكە دەگەڕێتەوە بۆ ئەوەی كەوا هەندێك كچ زۆری لێدەبڕن و بەشی لەزەت و چێژ وەرگرتنی بۆ ناهێڵنەوە كە مافێكی سروشتی خۆیەتی ، لە سەردەمی پێغەمبەری خوادا (ﷺ) ئافرەتێك هەبوو خەتەنەی كچانی دەكرد پێغەمبەر (ﷺ) ڕێنمایی كرد و پێی فەرموو :

((لاَ تُنْهِكِي فَإِنَّ ذَلِكَ أَحْظَى لِلْمَرْأَةِ وَأَحَبُّ إِلَى الْبَعْلِ)) [٣]

واتە : لە بنا مەیبڕە و هەمووی لا مەبە [بە شێوەیەك كە هیچی لێ نەهێڵیتەوە] چونكە ئەوە بەشی ئافرەتەكەی تێدا دەمێنێتەوە بۆ ئەوەی كە چێژ و لەزەت وەربگرێت و خۆشەویستتریشە بۆ مێرد .

[٣] صحيح أبي داود رقم : (٥٢٧١) وسلسلة الأحاديث الصحيحة رقم : (٢٢) .

لە ریوایەتێکی تردا پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرموویەتی : ((إِذَا حَفَضْتِ فَأَشِمِّي وَلاَ تَنْهَكِي فَإِنَّهُ أَسْرَى لِلْوَجْهِ وَأَحْظَى عِنْدَ الزَّوْجِ)) [٤]

واتە : ئەگەر لێیت بڕی ئەوا ئەوەندەی لێ بڕە کەوا بەشی ئافرەتەکە و مێردەکەشی تێدا بمێنێتەوە کە چێژی لێوەربگرن و لە بندا مەیبڕە بە شێوەیەك کە هیچی لێ نەهێڵێتەوە چونکە هێشتنەوەی بەشێك لەوە دەبێتە هۆی ئەوەی کە ڕوومەتی ئافرەتەکە گەشاوە و درەوشاوە بێت و بەشی مێردەکەشی تێدا بمێنێتەوە .

لە فەرموودەیەوە بە هەردوو ریوایەتەکەیەوە بۆمان دەردەکەوێت کە دەبێت لە کاتی سوننەتکردنی کچدا زۆری لێنەبڕێت بەڵکو دەبێت هەندێکی لابرێت و هەندێکی بهێڵرێتەوە بۆ ئەوەی هەم ئافرەتەکە و هەم مێردەکەشی چێژ و لەزەتی لێوەربگرن : ((أَحْظَى لِلْمَرْأَةِ)) ((وَأَحْظَى عِنْدَ الزَّوْجِ)) .

وە بە مێردەکەتیش بڵێ با ئەم فەرموودەیە پەیڕەو بکات لە کاتی ئەنجامدانی کاری جووتبووندا : پێغەمبەری خوا (ﷺ) بە یەکێك لە هاوەڵانی فەرموو : ((تُلاَعِبُهَا وَتُلاَعِبُكَ ، وَتُضَاحِكُهَا وَتُضَاحِكُكَ)) [٥]

واتە : یاری بکە لەگەڵ خێزانەکەتدا و با ئەویش یاریت لەگەڵدا بکات و لەگەڵیدا پێبکەنە و ئەویش تۆ پێبکەنێنێت .

---

[٤] السنن الكبرى للبيهقي رقم : (١٨٠١٧) وسلسلة الأحاديث الصحيحة رقم : (٧٢٢) .

[٥] صحيح البخاري رقم : (٥٣٦٧) وصحيح مسلم رقم : (٣٦٢١) .

*** سوودێك :**

لە پاش وەڵامی ئەم دوو پرسیارە سەبارەت بە **(خەتەنە كردن یان سوننەت كردنی كـچـان)** بـە پێویستی دەزانم كەوا لێرەدا هەندێك زانیاری زیاتر باس بكەم لەم بارەیەوە ، چونكـە بەڕاسـتی ئـەم باسە هەنـدە ڕەخنـەی لـێدەگیرێت لـە لایـەن نەیـار و ناحــەز و دوژمـن و ناحـاڵی بـووان لـە ئـاینی ئیـسـلام و هەنـدە گــەورەش كـراوەتــەوە تـا ئـەو ئاسـتـەی كـە بووەتـە یەكێـك لـە باسـەكانی نـاو هۆڵەكانی پەرلەمان و قسەی سەرزاری هەندێك لە وەزیرەكان و ... هتد !!!

هەموو ئەو هەرا و هۆسیەش كە لەسەر ئەم بابەتە نراوتەوە دوو هۆكاری لە پشتەوەیە :

١ ـ یان ئەوەیە كە ئەو جۆرە كەسانە نەیار و ناحەز و دوژمنی ئیسلام و ڕێنماییە پیرۆزەكانـین ، وە لــە هــەمان كاتیــشدا دەیانــەوێت ئافرەتــان و گــەنجان و كۆمەڵگــا بــەرەو بـــەدڕەوشتی و بڵاوبـوونەوەی بــەدكاری و داوین پیسی بەرن .

٢ ـ وە یان كەسانێكی نەزان و نەحاڵین بـە ڕێنماییـە پیرۆزەكـانی ئیـسلام لـە بـارەی (**خەتەنـە كردن یان سوننەت كردنی كچان**)ـەوە !

جا بۆ وەڵامی چینی یەكەم ـ كە كەسانی نەیار و ناحەز و دوژمنی ئیسلام و ڕێنماییە پیرۆزەكـانین ـ ئێمە گفتوگۆ و قسەمان لەگەڵ ئەواندا نییە چونكە ئەوان بێباوەڕن بە ئیسلام ..

وە بۆ وەڵامی چینی دووەم ـ كە كەسانێكی نەزان و نەحاڵین بە ڕێنماییە پیرۆزەكانی ئیـسلام لـەم بارەیەوە ـ ئەوا ئەم زانیارییانە دەخەینە ڕوو بۆیان بەڵكو بەرچاویان ڕووناك و ڕۆشن ببێتـەوە و چـی تر تفەگ بە تاریكییەوە نەنێن و بێئاگایانە قسە نەكەن لەسەر ئەم بابەتە !

بۆ ئەم مەبەستەش لە پێشدا هەموو ریوایەتەکانی ئەو فەرموودەیە باس دەکەم کە لەم بارەیەوە هاتووە .. ئەنجا ڕاڤە و شیکردنەوە و لێکدانەوە و تێبینی زانایانی ئیسلام لەسەر فەرموودەکە باس دەکەم :

*** ریوایەتەکانی ئەو فەرموودەیەی کە سەبارەت بە (خەتەنە کردن یان سوننەت کردنی کچان)ـەوە هاتووە :**

عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ الأَنْصَارِيَّةِ (رضي الله عنها) أَنَّ امْرَأَةً كَانَتْ تَخْتِنُ بِالْمَدِينَةِ فَقَالَ لَهَا النَّبِيُّ (ﷺ) : ((لاَ تُنْهِكِي فَإِنَّ ذَلِكَ أَحْظَى لِلْمَرْأَةِ وَأَحَبُّ إِلَى الْبَعْلِ)) [٦]

واتە : ئافرتێك هەبوو لە شاری مەدینەدا خەتەنەی دەکرد ، پێغەمبەر (ﷺ) پێی فەرموو : لە بنا مەیبڕە و هەمووی لا مەبە چونکە ئەوە بەشی ئافرەتەکەی تێدا دەمێنێتەوە بۆ ئەوەی کە چێژ و لەزەت وەربگرێت و خۆشەویستتریشە بۆ مێرد .

وفي رواية : ((إِذَا خَفَضْتِ فَأَشِمِّي وَلاَ تَنْهَكِي فَإِنَّهُ أَسْرَى لِلْوَجْهِ وَأَحْظَى عِنْدَ الزَّوْجِ)) [٧]

واتە : ئەگەر لێیت بڕی ئەوا ئەوەندەی لێ بڕە کەوا بەشی ئافرەتەکە و مێردەکەشی تێدا بمێنێتەوە کە چێژی لێوەربگرن و لە بندا مەیبڕە بە شێوەیەك کە هیچی لێ نەهێڵیتەوە چونکە هێشتنەوەی بەشێك لەوە دەبێتە هۆی ئەوەی کە روومەتی ئافرەتەکە گەشاوەتر و درەوشاوەتر بێت و بەشی مێردەکەشی تێدا بمێنێتەوە .

---

[٦] صحيح أبي داود رقم : (٥٢٧١) وسلسلة الأحاديث الصحيحة رقم : (٢٢) .

[٧] السنن الكبرى للبيهقي رقم : (١٨٠١٧) وسلسلة الأحاديث الصحيحة رقم : (٧٢٢) .

وفي رواية : ((إِذَا حَفَضْتِ فَأَشِمِّي وَلاَ تَنْهَكِي فَإِنَّهُ أَحْسَنُ لِلْوَجْهِ ، وَأَرْضَى للزَّوْجِ)) [٨]

واتە : ئەگەر لێیت بڕی ئەوا تۆزێكی زۆر كەمی لێ ببڕە و لە بندا مەیبڕە بە شێوەیەك كە هیچی لێ نەهێڵێتەوە چونكە هێشتنەوەی بەشێك لەوە چاكتر و جوانترە بۆ ڕوومەتی ئافرەتەكە و مێردەكەش زیاتر ڕازی دەكات .

وفي رواية : ((اخْفِضِي وَلا تُنْهِكِي ، فَإِنَّهُ أَنْضَرُ لِلْوَجْهِ ، وَأَحْظَى عِنْدَ الزَّوْجِ)) [٩]

وفي رواية : ((فَإِنَّهُ أَضْوَأُ لِلْوَجْهِ ، وَأَحْظَى عِنْدَ الزَّوْجِ))

وفي رواية : ((فَإِنَّهُ أَنْوَرُ لِلْوَجْهِ ، وَأَحْظَى عِنْدَ الرَّجُلِ))

واتە : لـێی ببڕە و هەمووی لا مەبە و لە بنا مەیبڕە ، چونكە ئەوە ـ واتـە : هێشتنەوەی بەشێك لەوە ـ ڕوومەتی ئافرەتەكە گەشاوەتر و درەوشاوەتر و ڕووناكتر دەكاتەوە و بەشی مێردەكەشی تێدا بمێنێتەوە .

لە هەموو ئەم ڕیواتانەی فەرموودەكە چەند خاڵێكی تێدا بەدی دەكرێت :

١ ـ ((إِذَا حَفَضْتِ)) واتە : ((ئەگەر لێیت بڕی)) .. ((اخْفِضِي)) واتە : ((لـێی ببڕە)) .

ئەمەش بەڵگەیە بۆ ئەوەی كە دەبێت بەشێك لە (قیتكە)ی كچ ببڕێت .

بەڵام ئایا ئەو بەشەی كە لـێی دەبڕێت چەندێكە ؟ كەمێك یان تۆزێكی زۆر كەم یان هەمووی ؟

وەڵامی ئەم پرسیارەش لە خاڵی دووەم و سێیەمدا ئاشكرایە :

٢ ـ ((فَأَشِمِّي)) واتە : ((تۆزێكی زۆر كەمی لێ ببڕە وەك ئەوەی كە بۆنی عەترێك بكەیت)) .

ئەمەش بەڵگەیە بۆ ئەوەی كە دەبێت تۆزێكی زۆر كەمی لێ ببڕێت ، بە مەبەستی ئەوەی كە ئەو كچە تووشی لادانی جنسی (الشذوذ الجنسي) و بەدڕەوشتی (الانحراف الأخلاقي) نەیەت .

---

[٨] صحيح الجامع الصغير رقم : (٥٠٨) .

[٩] المعجم الكبير للطبراني رقم : (٨٠٦٢) ومستدرك الحاكم رقم : (٦٢٩٧) وصححه الألباني في صحيح الجامع الصغير رقم : (٢٣٦) .

٣ ـ ((وَلاَ تَنْهَكِي)) واتە : ((بنە بڕی مەكە و هەمووی لە بندا مەبڕە)) .

ئەمەش بەڵگەیە بۆ ئەوەی كە هەرچەندە پێویستە لە (قیتكە)ی كچ ببڕێت بەڵام نابێت بنەبڕ بكرێت و هەمووی لە بندا ببڕێت و هیچی لێ نەمێنێتەوە بەڵكو دەبێت تۆزێكی زۆر كەمی لێ ببڕێت ، ئەمەش لەبەر چەند سوود و مەبەست و حیكمەتێك كە لە خاڵی چوارەم و پێنجەمدا ئاشكرایە :

٤ ـ ((فَإِنَّ ذَلِكَ أَحْظَى لِلْمَرْأَةِ)) واتە : ((هێشتنەوەی بەشێك لەوە بەشی ئافرەتەكەی تێدا دەمێنێتەوە بۆ ئەوەی كە چێژ و لەزەت وەربگرێت)) .. ((فَإِنَّهُ أَسْرَى لِلْوَجْهِ)) واتە : ((هێشتنەوەی بەشێك لەوە دەبێتە هۆی ئەوەی كە ڕوومەتی ئافرەتەكە كراوەتر و گەشاوەتر و درەوشاوەتر بێت)) .. ((فَإِنَّهُ أَحْسَنُ لِلْوَجْهِ)) واتە : ((هێشتنەوەی بەشێك لەوە چاكتر و جوانترە بۆ ڕوومەتی ئافرەتەكە)) .. ((فَإِنَّهُ أَنْضَرُ لِلْوَجْهِ)) واتە : ((هێشتنەوەی بەشێك لەوە ڕوومەتی ئافرەتەكە گەشاوەتر دەكاتەوە)) .. ((فَإِنَّهُ أَضْوَأُ لِلْوَجْهِ)) واتە : ((هێشتنەوەی بەشێك لەوە ڕوومەتی ئافرەتەكە درەوشاوەتر دەكاتەوە)) .. ((فَإِنَّهُ أَنْوَرُ لِلْوَجْهِ)) واتە : ((هێشتنەوەی بەشێك لەوە ڕوومەتی ئافرەتەكە ڕووناك تر دەكاتەوە)) .

ئەمەش بەڵگەیە لەسەر ئەوەی كە خەتەنەكردی كچان [بە مەرجێك تۆزێكی زۆر كەمی لێ ببڕن و لە بندا نەیبڕن] دەبێتە هۆی ئەوەی كەوا كچانی خەتەنەكراو دووی سوودی زۆر ئاشكرای لێببینن :

أ / بەشی ئافرەتەكەی تێدا دەمێنێتەوە بۆ ئەوەی كە چێژ و لەزەت وەربگرێت لە كاتی جووتبووندا لەگەڵ مێردەكەی .

ب / ڕوومەتیان كراوەتر و گەشاوەتر و درەوشاوەتر و چاكتر و جوانتر و ڕووناكتر دەكاتەوە .

بەڕاستی ئەمەیە مكیاجی طەبیعی بۆ ئافرەتان !

٥ ـ ((وَأَحَبُّ إِلَى الْبَعْلِ)) واتە : ((هێشتنەوەی بەشێك لە (قیتكەی ئافرەت) خۆشەویستترە بۆ مێرد)) .. ((وَأَحْظَى عِنْدَ الزَّوْجِ)) واتە : ((بەشی مێردەكەشی تێدا دەمێنێتەوە بۆ چێژ و لەزەت لێوەرگرتن ـ لە كاتی جووتبووندا ـ)) .. ((وَأَرْضَى للزَّوْجِ)) واتە : ((مێردەكەش زیاتر ڕازی دەكات)) .

ئەمەش بەڵگەیە لەسەر ئەوەی كە خەتەنەكردی ئافرەت بە بڕینی تۆزێكی زۆر كەمی و لە بندا نەبڕینی بە لای مێردەوە خۆشترە و لە كاتی جووتبووندا زیاتر هەست بە چێژ و لەزەت بینین دەكات و زیاتر ڕازی دەكات .

*** ڕاڤە و شیكردنەوە و لێكدانەوە و تێبینی زانایانی ئیسلام لەسەر ئەو فەرموودەیە :**

قال السيوطي : ("**فَأَشِمِّي**" : لا تأْخذي من البَظْرِ كثيراً ، شَبَّهَ القطعَ اليسير بإِشمام الرائحة [١٠]، "**وَلاَ تَنْهَكِي**" : لا تبالغي في استقصاء محل الختان بالقطع ، "**فَإِنَّهُ أَسْرَى لِلْوَجْهِ**" : ، أصفى للونه وأبقى لنضارته [١١] .. "**فَإِنَّهُ أَنْضَرُ لِلْوَجْهِ**" : أي أكثر لمائه ودمه وأبْهَجُ لبريقه ولمعته ، "**وَأَحْظَى عِنْدَ الزَّوْجِ**" : يعني أحسنُ لجماعها عنده وأحب إليه وأشهى له [١٢]) .

واتە : (أَشِمِّي) : زۆر لە قیتكەی مەبڕە ، ئەو لێبڕینە كەمەی شوبهاندووە بە بۆنكردنی بۆنێك* ، (وَلاَ تَنْهَكِي) : زیادەڕەوی مەكە بە بڕینی شوێنی خەتەنەكردن لە بندا ، (فَإِنَّهُ أَسْرَى لِلْوَجْهِ) : [چونكە ئەوە ـ بەو شێوەیە ـ دەبێتە هۆی ئەوەی كە] ڕوومەتی ئەو ئافرەتە ڕەنگەكەی پاك و ڕۆشن بێت و گەشانەوەكەشی بەردەوامتر و درێژخایەنتر بێت ، .. (فَإِنَّهُ أَنْضَرُ لِلْوَجْهِ) : [چونكە ئەوە

---

[١٠] الجامع الكبير للسيوطي تحت الحديث رقم : (١٨٧٢) .

[١١] الجامع الكبير تحت الحديث رقم : (١٨٧٣) .

[١٢] الجامع الكبير تحت الحديث رقم : (٨٧١) .

* مەبەست ئەوەیە : هەندە زۆر كەمی لێببڕە كە وەك ئەوەی بۆنێك بدات بە لووتدا .. جا لەو بۆنكردنەدا چەندێكی زۆر كەم لەو بۆنە دەچێت بە لووتدا تۆیش لە كاتی خەتەنەكردنی كچاندا هەندە زۆر كەمی لێببڕە .

ـ بەو شێوەیە ـ دەبێتە هۆی ئەوەی کە] ڕوومەتی ئەو ئافرەتە ئاو و خوێنی زۆرتر بێت ـ واتە : ڕوومەتی تەڕ و بەگڕ دەبێت ـ و درەوشانەوە و شەوق و بریسکەدارتر بێت ، (وَأَحْظَى عِنْدَ الزَّوْجِ) : واتە بە لای مێردەکەیەوە باشترە و خۆشەویسترە و خۆشتر و بە تام و چێژترە بۆ جووتبوون لەگەڵیدا .

وقال ابن منظور : (أَشَمَّ الخافضةُ البَظْرَ أَخذتْ منه قليلاً ، وفي حديث النبي (ﷺ) أنه قال لأُم عطية : "إِذا خَفَضْتِ فأَشمِّي ولا تَنْهَكي ..." ، قوله : "ولا تَنْهَكي" : أَي لا تأْخذي من البَظْرِ كثيراً شبه القطع اليسير بإِشمام الرائحة ، والنَّهْكُ بالمبالغة فيه أَي : اقطعي بعضَ النَّواةِ ولا تستأْصليها) [١٣]

واتە : ئافرەتە خەتەنەکارەکە تۆزێکی کەمی لە قیتکە لابرد و بڕی ، وە لە فەرموودەکەدا پێغەمبەر (ﷺ) بە (أُم عطية)ی فەرموو : "ئەگەر لێیت بڕی ئەوا تۆزێکی کەمی لێ ببڕە و لە بندا مەیبڕە ..." ، فەرمایشتی : "ولا تَنْهَكي" : واتە : زۆر لە قیتکە مەبڕە ، ئەو لێبڕینە کەمەی شوبهاندووە بە بۆنکردنی بۆنێك ، وە (النَّهْك) بریتییە لە زیادەڕەوی کردن تێیدا واتە : هەندێك لە قیتکە ببڕە و بنەبڕی مەکە .

وقال صاحب "عون المعبود" في شرح هذا الحديث : (وَفِي الْمَجْمَع : الْخِتَان : مَوْضِع الْقَطْع مِنْ ذَكَرِ الْغُلَام وَفَرْج الْجَارِيَة ، وَأَمَّا فِي الْغُلَام فَقَطْع جَمِيع الْجِلْد الَّتِي تُغَطِّي الْحَشَفَة ، وَفِي الْجَارِيَة قَطْع أَدْنَى جُزْء مِنْ جِلْدَة أَعْلَى الْفَرْج ...

واتە : خەتەنەکردن : بریتییە لەو شوێنەی کە دەبڕێت لە زەکەری کوڕ و دامێنی کچ ، بەڵام لە کوڕدا بریتییە لە بڕینی هەموو ئەو پێستەی کە سەرزەکەر دەپۆشێت ، وە لە کچیشدا بریتییە لە بڕینی نزیکترین بەش لەو پێستەی کە دەکەوێتە سەرەوەی دامێنی ـ کە قیتکەیە ـ .

[١٣] لسان العرب : (١٢ / ٣٢٥) .

"**لَا تُنْهِكِي**" : يُقَال : نَهَكْتُ الشَّيْء نَهْكاً بَالَغْتُ فِيهِ ... ، وَفِي النِّهَايَة : مَعْنَى "**لَا تُنْهِكِي**" : أَيْ لَا تُبَالِغِي فِي اِسْتِقْصَاء الْخِتَان . واته : "**له بنا مەيبڕە**" : دەوترێت : شتەكەم گەیاندە بنەكەی واتە : گەیاندمە ئەو پەڕەكەی ... ، وە لە كتێبی (النِّهَايَة)دا هاتووە : واتای "**لَا تُنْهِكِي**" : واتە زیادەڕەوی مەكە لە خەتەنەكردنیدا بەوەی كە بندا بیبڕی .

وَفِي النِّهَايَة فِي مَادَّة شَمِمَ : وَفِي حَدِيث أُمّ عَطِيَّة : "**أَشِمِّي وَلَا تُنْهِكِي**" شَبَّهَ الْقَطْع الْيَسِير بِإِشْمَامِ الرَّائِحَة ، وَالنَّهْك الْمُبَالَغَة فِيهِ ، أَيْ اِقْطَعِي بَعْض النَّوَاة وَلَا تَيْسَتَأْصِلِيهَا ، وَفِي الْمَجْمَع : الْإِشْمَام أَخْذ الْيَسِير فِي خِتَان الْمَرْأَة ، وَالنَّهْك الْمُبَالَغَة فِي الْقَطْع ...

واتە : وە لە كتێبی (النِّهَايَة)دا هاتووە : وە لە فەرموودەكەی (أُمّ عَطِيَّة) هاتووە : "أَشِمِّي وَلَا تُنْهِكِي" ئەو لێبڕینە كەمەی شوبهاندووە بە بۆنكردنی بۆنێك ، وە (النَّهْك) بریتییە لە زیادەڕەوی كردن تێیدا ، واتە : هەندێك لە قیتكەی ببڕە و لە بندا مەیبڕە ، وە لە كتێبی (الْمَجْمَع)دا هاتووە : (الْإِشْمَام) : لێگرتن و لێبڕینی تۆزێكی كەمە لە خەتەنەكردنی كچاندا ، وە (النَّهْك) بریتییە لە زیادەڕەوی كردن لە بڕینیدا ...

قَالَ الْمَاوَرْدِيُّ : خِتَانهَا قَطْع جِلْدَة تَكُون فِي أَعْلَى فَرْجهَا فَوْق مَدْخَل الذَّكَر كَالنَّوَاةِ أَوْ كَعُرْفِ الدِّيك ، وَالْوَاجِب قَطْع الْجِلْدَة الْمُسْتَعْلِيَة مِنْهُ دُون اِسْتِئْصَاله [١٤]

واتە : خەتەنەكردنی كچان : بریتییە لە بڕینی پێستێك كە دەكەوێتە سەرەوەی دامێنی لە سەرووی شوێنی ڕۆیشتنەژوورەوەی زەكەری پیاوەوەیە وەكو ناووكە خورمایە یان وەكو پۆپەی كەڵەشێرە * ، وە ئەوەی كە واجبە بریتییە لە بڕینی ئەو پێستەی سەرەوە لێی نەك بنەبڕكردنی

---

[١٤] عون المعبود شرح سنن أبي داود : (باب ما جاء في الختان) .

* (عُرْفِ الدِّيك) : (پۆپەی كەڵەشێر) : گۆشتێكی سووری بڕگەبڕگەیە بەسەری كلەشێرەوەیە بڕوانە "فەرهەنگی دەریا" بەرگی یەكەم / لاپەڕە : (٧٠٨) .

وقال مُلا علي القاري : ("**لَا تُنْهِكِي**" : أي لا تبالغي في قطع موضع الختان بل اتركي بعض ذلك الموضع ، وفي "شرح السنة" ويُروى : "**أَشِمِّي وَلَا تُنْهِكِي**" فقوله : "**وَلَا تُنْهِكِي**" تفسير لقوله : "**أَشِمِّي**" : أي لا تستقصي فإنَّ ذلكِ أي عدم المبالغة والاستقصاء "**أَحْظَى**" : أي أنفع للمرأة "**وأحب**" : أي ألذ "**إلى البعل**" أي الزوج ، فإنه إذا بولغ في ختانها لا تلتذ هي ولا هو) [١٥]

واتە : "ولا تُنْهَكي" : واتە : زیادەڕەوی مەکە لە بڕینی شوێنی خەتەنەدا بەڵکو هەندێك لەو شوێنە وازلێبێنە ، وە لە کتێبی (شرح السنة)دا هاتووە : وە بەم شێوازەش دەیگێڕنەوە : "أَشِمِّي وَلَا تُنْهِكِي" جا فەرمایشتی "ولا تُنْهَكي" شیکردنەوە و لێکدانەوە و تەفسیرە بۆ فەرمایشتی "أَشِمِّي" واتە : لە بندا مەیبڕە چونکە ئەوە ـ واتە زیادەڕەوی نەکردن و لە بندا نەبڕینی ـ "أَحْظَى" واتە : بەسوودترە بۆ ئافرەتەکە و "وأحب" واتە : بە لەزەت و بەچێژترە "إلى البعل" واتە : بۆ مێرد ، چونکە ئەگەر زیادەڕەوی بکرێت لە خەتەنەکردیدا ئەوا نە ئافرەتەکە و نە مێردەکەش هەست بە لەزەت و چێژی جووتبوون ناکەن .

وقال المناوي : ("**وَلاَ تَنْهَكِي**" : لا تبالغي في استقصاء محل الختان بالقطع بل أبقي ذلك بعض الموضع ... "**وَأَحْظَى عِنْدَ الزَّوْجِ**" : ... يعني أحسنُ لجماعها عنده وأحب إليه وأشهى له ، لأن الخافضة إذا استأصلت جلدة الختان ضعفت شهوة المرأة فكرهت الجماع فقلت حظوتها عند حليلها ، كما أنَّها إذا تركتها بحالها فلم تأخذ منها شيئا بقيت غُلمتها(*) فقد لا تكتفي بجماع زوجها فتقع في الزنا ، فأخذ بعضها تعديل للشهوة والخِلقة) [١٦]

---

[١٥] مرقاة المفاتيح شرح مشكاة المصابيح : (١٣ / ٢٠٠ ـ ٢٠١) .

(*)(غُلْمَةُ النسَاءِ : أَي شَهوَتَهنّ) تاج العروس : (١ / ١٣٤٢) ، وقال ابن دريد : (الغُلْمَة: شهوة النِّكاح من الرجال والنساء) (٢ / ٤٠) ، وقال ابن منظور : (الغُلْمةُ : هَيَجان شَهْوة النِّكاح من المرأة) لسان العرب : (١٢ / ٤٣٩) والنهاية في غريب الحديث : (٣ / ٧١٨) .

[١٦] فيض القدير شرح الجامع الصغير : (١ / ٢٧٩) .

واتە : "وَلاَ تَنْهَكِي" : واتە : زیادەڕەوی مەكە لە بڕینی شوێنی خەتەنەدا بە لەبندا بڕینی بەڵكو هەندێك لەو شوێنە وازلێبێنە و بیهێڵەرەوە ... "وَأَحْظَى عِنْدَ الزَّوْجِ" : ... واتە : ئەوە باشترە بۆ جووتبوون لەگەڵیدا بە لای مێردەكەیەوە و خۆشەویستر و خۆشتر و بە تام و چێژتریشە بەلایەوە ، چونكە ئەگەر ئافرەتە خەتەنەكارەكە پێستەی خەتەنەكردن لە بندا ببڕێت و هیچی لێنەهێڵێتەوە ئەوا زەوق و ئارەزووی ئافرەتەكە لاواز دەبێت و بە هۆی ئەوەشەوە حەزی بە جووتبوون نامێنێت و بە هۆی ئەوەشەوە بایەخ و بەهای كەم دەبێتەوە بەلای مێردەكەیەوە ، هەروەها ئەگەر وازیلێبێنێت و وەكو خۆشی بیهێڵێتەوە و هیچی لێ لانەبات ئەوا زەوق و ئارەزووی جووتبوونی دەمێنێتەوە* و لەوانەیە بە جووتبوونی مێردەكەی تەواو نەبێت و بەو هۆیەشەوە بكەوێتە ناو زینا و داوێنپیسیەوە ، لەبەر ئەوە لێگرتن و لێبڕینی هەندێكی ڕێككردنەوەیە بۆ زەوق و ئارەزووی جووتبوون و دیمەن و ڕوخساریش .

لە پاش ئەو هەموو ڕوونكردنەوەیانەوە :

بۆمان ئاشكرا دەبێت كە (**خەتەنە كردن یان سوننەت كردنی كچان**) بەو شێوازەی كە پێغەمبەر (ﷺ) ڕێنمایی پێكردووە نەك هیچ زیان و زەرەری تێدا نییە بەڵكو چەندین سوود و بەرژەوەندیشی تێدایە ، **ئەمەش لە چەند ڕوویەكەوە :**

١ ـ ڕێككردنەوەی (الشهوة / زەوق و ئارەزووی) كچ و ئافرەت ، چونكە ئەگەر هیچی لێنەبڕن و خەتەنەكرێت ئەوا زوو بە زوو تووشی وورووژاندنی ئارەزووی جووتبوون (الإثارة الجنسية) دەبێتەوە ـ چ كچ بێت یاخود ئافرەت ـ ، ئەمەش ڕووبەڕووی چەندین تاوانی دەكاتەوە وەك تاوانەكانی (سەیركردنی

کوڕان و پیاوانی نامەحرم ، پەیوەندی کردنی ناشەرعی بە کوڕان و پیاوانی نامەحرم و تووشبوون بە عیشق ، دامرکاندنەوەی ئارەزوو بە دەست ، تووشبوون بە زینا و داوێنپیسی) !

بە هۆی ئەمەیشەوە بەدڕوشتی و پەیوەندی ناشەرعی و خیانەتی زەوجی و زینا و داوێنپیسی لە ناو کۆمەڵگادا سەرهەڵدەدات و نەوەیەکی داڕوخاو و داماڵیو لە شەرم و ئەخلاق و پاکی پەیدا دەبێت !

ئەمەیش ئامانجی سەرکی ئەو کەسانەیە کە بانگەشە دەکەن بۆ ڕێگرتن لە (**خەتەنە کردن یان سوننەت کردنی کچان**) بە بیانوی ئەوەی کە ئەم کارە پێشێلکردنی مافی ئافرەتانی تێدایە لە ڕووی جنسیەوە و لە ڕووی ئازار پێگەیاندنیشیەوە لە کاتی لێبڕینیدا !

تۆ بڵێی ئەو جۆرە کەسانە زیاتر لە خوا و پێغەمبەرەکەی (ﷺ) داکۆکی لە (مافی ئافرەتان بکەن و دەستبەرداری بکەن بۆیان ! ! !

تۆ بڵێی ئەو جۆرە کەسانە زیاتر لە خوا و پێغەمبەرەکەی (ﷺ) میهرەبان تر و بە بەزیی تر بن بە ئافرەتان ! ! !

خوای دروستکار و بەدیهێنەری ئافرەتان کە ناوی ﴿ٱلرَّحۡمَٰنُ ٱلرَّحِيمُ﴾ە و میهرەبانی و بەزییپێهاتنەوەکەی و زانستی هەموو شتێکی گرتووەتەوە ﴿رَبَّنَا وَسِعۡتَ كُلَّ شَيۡءٖ رَّحۡمَةٗ وَعِلۡمٗا﴾ خوایەك کە هەموو وردەکارییەکانی دروستکراوەکانی دەزانێت ﴿أَلَا يَعۡلَمُ مَنۡ خَلَقَ وَهُوَ ٱللَّطِيفُ ٱلۡخَبِيرُ﴾ لە ڕێگەی پێغەمبەرەکەیەوە (ﷺ) فەرمانی کردووە بە (**خەتەنە کردن یان سوننەت کردنی کچان**) پێغەمبەرێکیش (ﷺ) کە خوای گەورە لەبارەیەوە فەرموویەتی : ﴿لَقَدۡ جَآءَكُمۡ رَسُولٞ مِّنۡ أَنفُسِكُمۡ عَزِيزٌ عَلَيۡهِ مَا عَنِتُّمۡ حَرِيصٌ عَلَيۡكُم بِٱلۡمُؤۡمِنِينَ

﴿رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢٨﴾﴾ [التوبة] واتە : بەڕاستی پێغەمبەرێکتان بۆ هاتووە لە خوودی خۆتان گرانە لەسەری ئەوەی کە ئێوە ناڕەحەت بکات ، سورە لەسەر هیدایەتدان و ڕزگارکردنتان لە ئاگری دۆزەخ ، نەرمونیانە و بە بەزەییە بەرامبەر بە باوەڕداران ، هەروەها لەبارەیەوە فەرموویەتی : ﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَٰكَ إِلَّا رَحۡمَةٗ لِّلۡعَٰلَمِينَ ﴿١٠٧﴾﴾ [الأنبياء] واتە : تۆمان نەناردووە ئیللا بەوە نەبێت کە بەزەیی و میهرەبانی بیت بۆ هەموو جیهانیان .

هەر ئەم پێغەمبەرە نەرمونیان و بە بەزەیی و میهرەبانە (ﷺ) کە فەرمانی کردووە بە **(خەتەنە کردن یان سوننەت کردنی کچان)** ڕێنمایی دەکات بەوەی کەوا تۆزێکی زۆر کەمی لێ‌ببڕن و لە بندا نەیبڕن چونکە ئەگەر هەمووی لە بندا ببڕێت و هیچی لێ‌نەهێڵێتەوە ئەوا زەوق و ئارەزووی ئافرەتەکە لاواز دەبێت و بە هۆی ئەوەشەوە حەزی بە جووتبوون نامێنێت و بە هۆی ئەوەشەوە بایەخ و بەهای کەم دەبێتەوە بەلای مێردەکەیەوە و هەم ئافرەتەکە و هەم مێردەکەش وەکو پێویست چێژ و لەزەت لەیەکتر وەرناگرن کە مافێکی سروشتی هەردووکیانە .

ئەم لێکدانەوە میانڕەوش زۆر بە جوانی بەدی دەکرێت لە شەرح و شیکردنەوەی ئیمامی (المناوي) بۆ ئەو فەرموودەیەی کە سەبارەت بە **(خەتەنە کردن یان سوننەت کردنی کچان) هاتووە** : (أن الخافضة إذا استأصلت جلدة الختان ضَعُفَتْ شهوةُ المرأة فكرهت الجماع فقلت حظوتها عند حليلها ، كما أنَّها إذا تركتها بحالها فلم تأخذ منها شيئا بقيت غُلمتها فقد لا تكتفي بجماع زوجها فتقع في الزنا ، **فأخذ بعضها تعديل للشهوة والخِلقة**) .

٢ ـ **هەروەها** دیمەن و ڕوخسار و ڕوومەتی کچان و ئافرەتانی خەتەنەکراو جوان و کراوە و ئاودار و تەڕ و گەرم و گوڕ و ڕوناك و گەشاوە و درەوشاوەترە .

٣ ـ ئافرەتی خەتەنەكراو بەو شێوازەی كە ئیسلام ڕێگەی پێداوە بایەخ و بەهای زیاترە بە لای مێردەكەیەوە چونكە ئەوە بۆ جووتبوون لەگەڵیدا باشترە و خۆشەویسترە و خۆشتر و بە تام و چێژترە بە لایەوە .

كەواتە : ئەگەر كچان خەتەنە نەكرێن و هیچیان لێنەبڕن زیانی تێدایە .. وە ئەگەر هەمووی لە بندا ببڕێت و هیچی لێنەهێڵێتەوە هەر زیانی تێدایە .. لەبەر ئەمە لێرەیشدا بنەمای (وخيرُ الأُمورِ أوسطها) پەیڕەو دەكرێت بەوەی كەوا (كچان خەتەنە بكرێن و لێیببڕن بەڵام تۆزێكی زۆر كەمی لێببڕن و لە بندا نەیبڕن) .. ((**اخْفِضِي وَلا تُنْهِكِي**)) واتە : مامناوەندییەت و میانڕەوی تێدا بكرێت نە نەكردن و نە لە بندا دەركردن (لا تفريط ولا إفراط) .

وە بۆ زانیاری زیاتر لەم بارەیەوە ئەوا دەتوانیت ئەم دوو كتێبە بخوێنیتەوە :

١ / **القول المبين في إثبات مشروعية الختان للبنات والبنين والرد على من أنكر ذلك** .. لأبي الأشبال الزهيري .

٢ / **ختان الإناث بين علماء الشريعة والأطباء** .. للدكتورة مريم إبراهيم هندي ، مدرسة الشريعة الإسلامية بكلية دار العلوم بجامعة القاهرة .

بەڕاستی ئەم دوو كتێبە باشترین و تێروتەسەلترین كتێبن كە لەم سەردەمەدا سەبارەت بە (**خەتەنە كردن یان سوننەت كردنی كچان**) نوسراون .

لەبڵاوكراوەكانی

ماڵپەڕی بەهەشت و وەڵامەكان

ba8.org
walamakan.com